

GUTENBERG

Suomen Kirjallajaliiton äänenkannattaja

N:o 26 (2)

Finska Typografförbundets organ

Helmikuu 1 Februari	Tilauhintä — Prenumerationspris Koko vuosikerta — Helt år . . . . . 3 m. Irtonaisnumero — Lösnummer à 30 p.	Toimitus — Redaktion V. Blomqvist O. A. Nyman Vastaava — Ansvarig	Ilmoitushinta — Annonspris Petiitti-riviltä . . . . . } 25 p. Per petitrad . . . . . }	7:s vuosikerta 1899 7:de årgången
---------------------------	---	--	--	--

Suomen Kirjallajaliitto. Finska Typografförbundet.

Förbundsstyrelsens meddelanden.

Konflikten å „Aftonpostens“ tryckeri är numera utagerad, emedan ansvarige utgifvaren för nämnda tidning, lektor Gråsten, åt förbundsstyrelsens komite-rade meddelat att personalen ej kommer att tvingas till obligatoriskt söndagsarbete.

Af förekommen anledning meddelas:

1:o att då nya medlemmar anmälas till inträde, inskrifningsafgiften ej behöfver medfölja, men är afdelningsstyrelsen ansvarig därför att afgiften insändes med förstkommande kvartalsredovisning; samt

2:o att afdelningsstyrelse ej eger rätt att vid kvartalsredovisning innehålla större belopp för reshjälps utbetalande än hvilket af förbundsstyrelsen tidigare medgifvits.

Till ombud har Tammerfors afdelning utsett hr *Kaarlo Halme*, adress: Tampereen Kustannus-Kirjapaino.

Förbundsstyrelsen.

Tiedonantoja Liittohallitukselta.

Rettelöt „Aftonpostenin“ kirjapainossa ovat nyttemmin päättyneet, koska mainitun lehden vastuunalainen toimittaja, lehtori Gråsten, liittohallituksen valtuutetuille on ilmoittanut että työväestöä ei vaadita säännölliseen pyhätöhön.

Esiintulleesta syystä ilmoitetaan:

1:o että uusia jäseniä ilmoitettaessa sisäänkirjoitusmaksu ei tarvitse seurata mukana, mutta on osaston toimikunta vastuunalainen siitä, että se saapuu seuraavan neljännessä mukana; sekä

2:o että osastohallituksella ei ole valta neljännessä lähettäessä pidättää enemmän varoja matka-avun varalle kuin mitä Liittohallitus aikaisemmin on säättänyt.

Asiamieheksi Tampereen osastossa on valittu hra *Kaarlo Halme*, osote: Tampereen Kustannus-Kirjapaino.

Liittohallitus.

Anmälda medlemmar. Ilmoitettuja jäseniä.

Från Helsingfors afdelning: — *Helsingin osastosta:* Eskolin, Gustaf Alexius, t. p., 17/7 61. — Dannström, Otto Ferdinand, s. l., 28/5 78. — Isberg, Alexander, s.-elev, l.-opp., 20/11 78. — Söderlund, Ernst Wilhelm s. l., 11/12 69. — Johansson, Knut Robert, stentr., kivi., 30/1 60. — Tschereda, Nikolai, s. l., 20/12 68. — Tenna, Mikko, s. l., 29/9 61. — Ljungqvist, Emil Alexander, s. l., 23/12 77. — Tikander, Hjalmar, s.-elev, l.-opp., 20/11 77. — Raumala, Kyösti Leonard, s. l., 12/5 67. — Grönlund, Betty, s.r., l.tar, 2/2 64. — Kurvinen, Mimmi, s.r., l.tar, 4/10 69. — Holm, J. E., s. l., 9/8 74.

Från Wiborgs afdelning: — *Wäipurin osastosta:* Tallberg, Anders Wilhelm, s. l., 9/10 67. — Mölsä, Kustaa Adolf, s. l., 19/7 69. — Huovilainen Aleksanteri, t. p., 24/4 75.

Från Åbo afdelning: — *Turun osastosta:* Lagström, Juho Oskar, s. l., 20/11 73.

Från Wasa afdelning: — *Waasan osastosta:* Backman, Josefina, s. l., 10/1 77. — Perä, Hilma Maria, s. l., 23/1 79.

Från Kuopio afdelning: — *Kuopion osastosta:* Lundgrén, Frans Oskar, s. l., 16/10 53. — Muona, Kustaa, s. l., 1/6 70. — Kuronen, Johan Henrik, s.-elev, l.-opp., 26/2 78.

Inträdande medlemmar. Yhtyneitä jäseniä.

Från Helsingfors afdelning: — *Helsingin osastosta:* 895. Wickstedt, Axel. — 896. Luoma, Arthur Leonard. — 897. Ståhl, Gustaf Valfrid. — 898. Milenko, Nikolai. — 899. Josefsson, Adolf. — 900. Hagstedt, Johan Emil. — 901. Krig, Karl Edvard. — 902. Jakovleff, Nikolai. — 903. Österlund, Frans. — 904. Björklund, Evert Verner.

Från Åbo afdelning: — *Turun osastosta:* 905. Strömmer, Fredrik Amatus. — 906. Hertz, Valter Ferdinand. — 907. Helle, Uno Emil.

Från Tammerfors afdelning: — *Tampereen osastosta:* 908. Juvenius, Kaarlo. — 909. Sivén, Johan.

Aflyttade medlemmar. Muuttaneita jäseniä.

875. Enqvist, G. A., från Wasa till T:fors, Waasasta Tampereelle. — 683. Hassén, E. O., från Åbo till Wasa, Turusta Waasaan. — 504. Bergroth, A. P., från H:fors till Kuopio, Helsingistä Kuopioon. — 332. Miettinen, M., — 847. Tikander, Hjalmar, från Kuopio till H:fors, Kuopiosta Helsinkiin. — 549. Joensuu, David, från Gamla-karleby till H:fors, Kokkolasta Helsinkiin.

Utgående medlemmar. Eronneita jäseniä.

152. Kjellin, Alma. — 173. Rantanen, Ida. — 266. Schultz, Yrjö Theodor. — 377. Carlander, Ernst Valdemar. — 379. Skarp, Johan. — 386. Sundström, Konrad. — 543. Lillqvist, Johan Ferdinand. — 619. Alm, Karl Jakob. — 665. Tamminen, Vilhelm Alexander. — 691. Olin, Gustaf Hjalmar. — 748. Boman, August. — 792. Karvonen, Johan Henrik, för resterande medlemsafgifter, eivät ole suorittaneet jäsenmaksujaan. — 516. Hukkanen, Emerik, afrest till utrikes, matkust ulkom. — 750. Franck, Ivar Emil, dito, samoin. — 747. Holmstén, Hjalmar, intr. i militärtjänst, mennyt sotapalvelukseen. — 842. Budén, Karl Viktor, upphört med yrket, eronnut amatista.

Osoitteita.

Liittohallitus.

Puheenjohtaja, hra *J. A. Kosk*, Sentraali-kirjapaino.

Rahastonhoitaja, hra *Fr. Saastamoinen*, Sime-liuksen kirjapaino.

Kaikki kirjeet osotetaan puheenjohtajalle ja rahalähetykset rahastonhoitajalle.

Gutenbergin toimitus.

Suomalaisen osaston, hra *O. A. Nyman*, Ruoho-lahdenkatu 10.

Ruotsalaisen osaston, hra *V. Blomqvist*, Ruoho-lahdenkatu 22.

Adresser.

Förbundsstyrelsen.

Ordförandens, hr *J. A. Kosk*, Helsingfors Cen-traltryckeri.

Kassaförvaltaren, hr *Fr. Saastamoinen*, Simeli-i tryckeri.

Alla bref adresseras till ordföranden och pän-ningeförsändelser till kassaförvaltaren.

Gutenbergs redaktion.

Svenska redaktörens, hr *V. Blomqvist*, Gräsviks-gatan 22.

Finska redaktörens, hr *O. A. Nyman*, Gräsviks-gatan 10.

Invalidfonden. — Vanhuusrahassto.

Simelii tr. — Simeliuksen kirjap.	13: 40
Nya Pressens tr. — Nya Pressenin kirjap.	10: 30
Hufvudstadsbladets tr. — Hufvudstadsbla-detin kirjap.	3: 15
Finska Litteraturs. tr. — Suomal. Kirjall. Seuran kirjap.	2: 85
Centraltr. — Sentraalip.	2: —
Tilgmans litogr. tr. — Tilgmännin kivi-p.	1: 30
Typ. föreningen — Kirjall. yhdistys	1: 15
Weilin & Göös' tr. — Weilin & Göösin kirjap.	1: 10
Senatens tr. — Senaatin kirjap.	—: 80
Frenckells tr. — Frenckellin kirjap.	—: 55
Päivälehtis tr. — Päivälehdin kirjap.	—: 45
Tilgmans tr. — Tilgmännin kirjap.	—: 35
Uusi Suometar	—: 35
Petterssons tr. — Petterssonin kirjap.	—: —
Weilin & Göös' litogr. tr. — Weilin & Göösin kivi-paino	—: —
Liewendahls tr. — Liewendahlin paino.	—: —
Salzensteins tr. — Salzensteinin kirjap.	—: —
Arvidsons tr. — Arvidsonin kirjap.	—: —
Hbl. civilsätter. — Hufvudstadsbladetin civililatojat.	—: —

S:ma 37: 75

3/2 99.

M. L.

Reservfonden. — Vararahasto.

Influtna medel. — Kertyneitä varoja.

Hufvudstadsbl. sätt. — Hufvudstadsbl. lat.	24: 75.
U. Suometars sätt. — U. Suometaren lat.	12: 50.
Hufvudstadsbl. civ.s. — Hufvudstadsbl. siv.l.	7: 40.
Simelii arv. tr. — Simeliuksen p. kirjap.	5: 60.
Finsk Tidskr. tr. — Finsk tidskriftn kirjap.	4: 13.
F. Litt. Sällsk. tr. — S. Kirj. Seur. kirjap.	2: 87.
Central tr. — Centraalipainosta	2: 25.
Lilius & Hertzbergs tr. — Lilius & Hertz-bergin kirjap.	1: 60.
Weilin & Göös, sätt. — Weilin ja Göös lat.	1: 29.
Päivälehtis tr. — Päivälehdin kirjap.	—: 70.
Pettersson & C:s tr. — Pettersson ja Kp.	—: 65.
Nya Pressens tr. — Nya Pressenin kirjap.	—: 60.
Senatens tr. — Senaatin kirjap.	—: 50.

Summa 64: 84

3/2 99.

A. K.

Aftonposten och dess måndags-nummer.

Som bekant utlofvade Aftonposten i sin prenu-merationsanmälan för år 1899 utkomma om män-dagarna tidigt på morgonen. En hvar inom ty-pograffkretsarna tog sig en extra funderare öfver huru detta skulle realiseras. Längre skulle man dock ej vara i tvifvelsmål på hurudant sätt utgifvar-ne för Aftonposten hade tänkt utgifva tidningen på måndag morgon. Förslag framställes nämligen för tidningens sättarepersonal att några af den-samma skulle taga i med sättningen om sönda-garna för att såmedels kunna utdela tidningen åt dess prenumeranter senast kl. 9 måndag för-middag. Hög provision utlofvades om blott sät-tarne åtog sig att arbeta om söndagarna.

Nu har föreningen efter mångårigt arbete lyk-kats afskaffa det obligatoriska söndagsarbetet från resp. tidningar i hufvudstaden. Detta hade Af-tonpostens sättare ännu i färskt minne och ingaf frågan om Aftonpostens söndagsarbete till här-varande förening för att höra dens utlåtande i saken. Extra möte sammankallades också genast. Närvarande voro ett sällsynt stort antal medlem-mar, hvilket bevisade ett starkt intresse för sa-ken. Mötet beslöt efter en sakrik diskussion en-hälligt motarbeta alt obligatoriskt söndagsarbete

så ock å Aftonposten. Åt bestyrelsen gafs i uppdrag att framföra detta föreningens beslut och i öfrigt, om så påfordrades, konferera med Aftonpostens ansvarige redaktör, lektor Gråsten.

Efter detta pågick underhandlingar mellan lektor G. och föreningens bestyrelse utan att något tillfredsställande resultat kunde ernås. Följden häraf var, att ett nytt möte utlystes, hvilket beslöt öfverlämna frågan till förbundsstyrelsens afgörande.

Vid extra sammanträde, som förbundsstyrelsen hade i anledning häraf, utsågs en deputation af fyra personer, hvilka fingo i uppdrag att uppvakta lektor G. och på god väg söka få denne att frångå sitt beslut, att införa obligatoriskt söndagsarbete.

Deputationen från förbundsstyrelsen blef af lektor Gråsten emottagen på det förbindligaste.

Resultatet blef att ingen skulle tvingas att arbeta om söndagarna, utan skulle Aftonposten anskaffa en sätmaskin*), som skulle utföra det erforderliga söndagsarbetet. Med detta besked nöjde sig deputationen och afgick med ett: god fortsättning.

Hvad som föranledde organisationen att så strängt hålla vid att något obligatoriskt söndagsarbete ej skulle godkännas å Aftonposten var, att de andra platstidningarna öförtöfvadt hade framkommit med enahanda fordran, att också införa obligatoriskt söndagsarbete. Följden hade varit, att vi åter hade haft söndagsarbete å alla tidningar. Alldeles såsom fördom!

Af lektor G:s yttrande framgår således, att vi med det snaraste ha att hitförvänta den första sätmaskinen. Vi kunna ej annat än glädja oss öfver, att Aftonposten införskrifver en järnkolliga åt sätternas. Vissa tidningsmän — i hvilka tankar det tyckes vara fullt af sätmaskiner — skola väl, sedan de sett huru maskinen funktionerar uppgifva tanken på att införskrifva sådana för att ej genom desamma bli ruinerade.

*

Vi hade tänkt oss, att något utförligare orda om maskinsättning men lämna det tils vidare för att undgå den orätta misstanken att det blefve hållet i en partisk anda och införa i stället här nedan Svensk Typografidningens opartiska uttalande om Aftonpostentrasslet och sätmaskinen.

Konflikt i Helsingfors. För någon tid sedan meddelades från Helsingfors, att konflikt utbrutit å Aftonpostens tryckeri.

Anledningen till konflikten var, att tidningen i sin prenumerationsannan utlofvade att under detta år utgifva sin tidning äfven på måndagsmorgnarna (en egendomlig tid för Aftonposten!), utan att personalen hade någon den ringaste aning om denna förändring.

Att detta förhållande väkte ovilja bland typograferna är icke att förvåna sig öfver, då man vet att sedan några år tillbaka sådan öfverenskommelse kom till stånd mellan tidningsegarna och typograferna, att för undvikande af söndagsarbete de dagliga morgontidningarna skulle på måndagarna först utgifvas vid middagstiden.

Nu kunde det ju vara en reklam god nog äfven för en aftontidning, att under storfisket vid årsskiftet frambålla sig skola vara morgonkry om måndagarna (annars en svår dag för morgonfriska!), men det skulle vara att dels rubba en god princip och dels att göra orättvisa mot öfriga dagliga tidningar, om typograferna utan vidare funnit sig i det och åter infört det redan förut afskaffade söndagsarbetet.

Enigheten tyckes ha medfört godt resultat, ty Aftonposten har icke kunnat utkomma på morgnarna.

Under denna konflikt har, liksom vid nästan alla sådana å tidningstryckerier, busen körts fram för att värka som afskräckande exempel. Denna buse är den vanliga i skepnad af sätmaskinen.

Vi säga nu som förut: sätmaskinerna kunna vara bra för dem som ha råd att hålla sig med dem och som fordra en mängd arbete utfört under mycket kort tid, men arbetet blir betydligt dyrare än handsättning. Maskinerna spela en stor roll vid världsbladen, där minuten är viktigare än timmen hos oss. Man må dock icke förglömma att maskinen äfven är af natur att underlätta arbetet för sätternas och förskaffa denna högre betaltning för sitt arbete samt lindrigare arbetstid.

Maskinen tager dock icke bort tillfällen till konflikter, sådana som den i Helsingfors utbrutna,

*) Om så skulle fordras skulle lektor G. själf sköta maskinsättningen.

utan det blir lika nödvändigt att med som utan detta vidunder arbeta i samförstånd, ty maskinen arbetar icke själf.

Kommer härtill att en maskin måste skötas af två personer och utför arbete för tre samt icke kan arbeta oafbrutet, så finner man lätt nog att det just icke är så lyckligt valdt detta ständiga hot om sätmaskiner, så snart typograferna våga frambålla synpunkter som kunna vara t. o. m. mycket behjärtansvärda.

Tariffiasia Rumäniassa.

Viime joulukuussa saapui Rumänian Kirjaltajayhdistyksen „Gutenbergin“ johtokunnalta Kansainväliseen Kirjaltajain keskuustoimistoon kertomus, jossa kuvataan Rumänian kirjaltajain nykyistä asemaa. Katsoen tämän kertomuksen tarkkaan ja perusteelliseen muotoon, julkaisemme siitä seuraavat kohdat.

„Arvoisat Työtoverit!

Noin kymmenen vuotta takaperin julistivat Rumänian pääkaupungin, Bukarestin kirjaltajat yleisen työlakon, vaatiin työajan lyhentämistä kymmenestä tunnista yhdeksään sekä muutamia muita parannuksia työoloissa, erittäinkin varmojen sopimusten määräämistä oppilaita otettaessa sekä niiden lukumäärän rajoittamista, joka melkein kaikissa Rumänian kirjapainoissa oli ulosoppineiden lukumäärää suurempi, lukuunottamatta kuninkaallista kirjapainoa, jota ei sovi moittia.

Tämän lakon aloittivat kirjaltajat ilman Gutenberg-yhdistyksen väkitystä, ilman minkäänlaisia valmistuksia ja oman varoja tuskin 3:n päivän ajaksi, vieläpä huonolla työajalla — toisin sanoen oloissa, joissa lakkolaisilla ei saattanut olla pienintäkään voiton mahdollisuutta. Lakkolaiset, joiden oli taistelemisen ei ainoastaan isäntiä ja kurjuutta vastaan, vaan myöskin poliisimahtia vastaan, joka suosi työnantajia, saivat muutaman päivän perästä isännät myöntymään työajan lyhennykseen Bukarestin suuremmissa painoissa yhdeksään tuntiin ja 4 eli 5:ssä pienemmissä painoissa yhdeksään ja puoleen tuntiin päivässä. Myöskin saivat kirjaltajat aikaan muutamia muita parannuksia, varsinkin työpalkoissa. Tämän voittivat he ainoastaan erinomaisen yksimielisyytensä ja ankaran vastustuskykynsä avulla.

Tämän ajan jälkeen eivät kirjaltajat, vaikka ovatkin eläneet kyllä sietämättömissä oloissa, ole asettuneet isäntien tahtoa vastaan, jotka vähitellen valtaansa kartuttamalla ovat kohonneet rajattomiksi herroiksi ei ainoastaan meidän työkykymme yli, vaan myöskin työntekijän elämän ja surkean olemuksen sekä hänen perheensä ylitse. Gutenberg-yhdistyksen jäsenten koko toiminta on rajoittunut ainoastaan siihen että saataisiin kaikki kirjapainotyöntekijät yhtymään yhdistykseen, sekä vastustusrahaston kartuttamiseen, rahaston, joka turvaisi meidän asiaamme siinä tapauksessa, että kirjaltajat, huomaavat välttämättömäksi jälleen ryhtyä lakkoon.

Ja viimeisten kuuden vuoden ajalla onkin meidän onnistunut liittää yhdistykseemme suurin osa kirjapainotyöntekijöitä. Kun niiden lukumäärä siihen aikaan oli korkeintaan 300, joista ainoastaan 120 kuului yhdistykseen, niin on niitä Bukarestissa nykyään noin 500, joista 411 ovat Gutenberg-yhdistyksen jäseniä ja suorittavat säännöllisesti maksunsa. Näistä työskentelee noin 120 Kuninkaallisessa kirjapainossa ja muut ovat pääkaupungin eri painoissa.

Kuninkaallisessa kirjapainossa noudatetaan H. M. Kuninkaan antamaa ja virallisessa sanomalehdessä julkaistua ohjesääntöä, jossa työntekijäin edut ja työntekojedot ovat niin tarkoin määrättyt, ettei kellään ole mitään muistuttamista. Työtä tehdään 8 ja puoli tuntia päivässä; sunnuntai- ja juhlapäivinä on työnteko jyrkästi kielletty, palkka maksetaan säännöllisesti kuukausittain ja siellä ansaitsevat työntekijät runsaammin kuin muissa painoissa. Ylityöstä maksetaan korotusta 25 penniä tunnilta, oppilasten luku on rajoitettu 20:neen kaikissa työhuoneissa, joissa yhteensä on noin 200 kirjaltajaa. Kunink. kirjapainon palkkatariffi, joka saattaisi olla kaikille kirjapainomistajille oivallisena ohjeena, on niin hyvin laadittu, että sitä noudattaen kummatkin, sekä työntekijät että isännät saisivat toimeentulonsa, jos jälkimäiset vain tahtoisivat sen ottaa käytäntöön, sen sijaan että he ovat ryhtyneet tuohon turmiolliseen kilpailujärjestelmään, jota tätä nykyä onnettoman työntekijän vahingoksi harjoitetaan.

Huomatessaan nuo uudet toimenpiteet, joihin yhdistys on ryhtynyt sekä työntekijäin yhäi karttuvan yhtenäistymisen (solidarität), jotka liittyvät yhdistykseen ja ahkeraan pitävät kokouksia, joissa innokkaasti keskustelevat asiointansa, älyivät isännät, että se vaara, joka muka uhkaa heidän omia etujansa, tulee yhä suuremmaksi ja suuremmaksi ja että kaikki yhdistyksen kuristamiseksi sekä sen jäsenten toimien ehkäisemiseksi käytetyt varat ovat hyödyttömästi tu-

latut. Katkeroituneina meidän yhdistystämme kohtaan ja koettaen yhä enemmän ja enemmän syrjäyttää meitä toimesta, ottavat isännät rajattomasti oppilaita, ja kiiruhtavat näiden valmistamista niin, että he voisivat käyttää niitä siinä tapauksessa, että me ryhtyisimme vaatimukseen saavuttaa uusia, parempia työntekehtoja.

Bukarestin 29 eri kirjapainossa on 350 ulosoppineen rinnalla 263 oppilasta! Melkein kaikkien näiden oppilasten täytyy tehdä työtä 14—16 tuntia päivässä, varsinkin sanomalehtityössä, ja nämä ovat noin 12—14 vuoden ikäisiä. Ottaessaan näitä lapsukaisia oppiin, riistävät isännät heiltä kaiken inhimillisyyden tunnonkin itsensä ylitse. Kunink. kirjapainossa sitävastoin työskentelee 120 latojan ohella ainoastaan 12 oppilasta, joita erityinen opettaja johtaa, eikä heidän tarvitse oilla työssä kauvemmin kuin ulosoppineetkaan.

Siinä määrässä kuin isännät ovat katsoneet itsellensä olevan oikeutta rääkätä noita säälittäviä lapsiparkoja jotka ovat joutuneet heidän mielivaltansa alaisiksi, niin on muun työväestön täytyntä nähdä se surkeus, että heidän kurjan pieniä palkkojaan on vieläkin hoikennettu, samalla kun muut työntekehdot ovat käyneet yhä tukalammiksi.

Jokapäiväisiä sanomalehtiä esimerkiksi, jotka vaativat sekä päivä- että yötyötä, ladotetaan ja painatetaan samoilla työntekijöillä, joiden täytyy ilman mitään järjestystä tehdä työtä yöt ja päivät, eikä heillä ole edes oikeutta ilman isännän tahia faktorin lupaa pitää päivällis- ja illallisruoka-aikaakaan.

Saadaksemme näitä epäkohtia korjatuksi, olemme me koettaneet turvata itseämme kaikilta vaaroilta, ja siinä tarkoituksessa olemme muodostaneet Gutenberg-yhdistyksen yhdeksi ainoaksi kirjaltajaliitoksi, joka käsittää kaikki Rumänian suurimmat kaupungit, sitäpaitsi maaseutuoverit ovat meille mahtavana varajoukkona, joista useat ovat jo yhtyneet liittoon ja esimerkittänsä kehoittavat toisia tekemään samoin.

Asiain tällä kannalla ollen olemme varmat siitä, ettei isäntien olisi yhtä helppo kuin ennen täyttää meidän paikkajamme rumänialaisilla työntekijöillä, siinä tapauksessa että meidän olisi pakko turvata lakkoon.

Ilolla saatan Teille vielä ilmoittaa, että liitomme on onnistunut päästä vuorovaikutukseen naapurimaittemme Itävallan, Unkarin ja Bulgarian Kirjaltajaliittojen kanssa, niin että voimme olla varmat niiden moraalisesta kannatuksesta, joka estää työvoiman tunkemasta meidän tiellemme lakkoliikkeen ilmaantuessa.

Selvään nähdessämme ne epäkohdat ja vaarat jotka, työntekijöitä yhä enemmän uhkaavat ja tätä vaaranalaisuutta vähentääksemme kutsumme me kaikki pääkaupungissa olevat yhdistyksen jäsenet kokoukseen, jossa kaikista parannusta kaipaavista asioista tarkkaan keskusteltiin, ja lopuksi valitsi kokous yksimielisesti valiokunnan, joka liitonjohtokunnan kanssa laati mietinnön ja lähetti sen isännille, jossa mietinnössä selviteltiin kirjaltajien nykyään kovin tukalata asemaa sekä tuota jo kauan huomattua välttämättömyyttä, että kaikissa kaupungin kirjapainoissa, paitsi valtion painoa, olisi noudatettavaksi otettava yhtäläinen yleinen palkkatariffi.

Tämän mietinnön ohella annoimme isännille myöskin ehdotuksen yleiseksi palkkatariffiksi, ja pyysimme samalla heitä määräämään edustajia, jotka yhdistyksen asettamien edustajien kanssa ryhtyisivät keskustelemaan ja valmistamaan yleistä tariffia, joka sitte annettaisiin isäntien ja kirjaltajayhdistyksen hyväksyttäväksi.

Herrat kirjapainomistajat, jotka ovat keskenään perustaneet yhdistyksen, päättivät ensimmäisessä kokouksessaan, että he eivät ainoastaan hylkää tuota tariffiehdotusta, vaan myöskin kaikki muut kirjaltajat lähettämät pyynnöt.

Tämän isäntien hylkäävän menettelyn johdosta pitivät kirjaltajat suuren kokouksen, jossa yhdistyksen jäsenet tarkan harkinnan ja keskustelun perästä yksimielisesti äänestivät ja periaatteessa kannattivat yleistä lakkoo. Kokous antoi Johtokunnan tehtäväksi vakavasti miettien järjestää tätä painavata asiaa, sekä määrätä päivä ja hetki yleisen lakon alkamiseen*.

Den moderna stilen i typografin.

Under denna rubrik uttalar sig direktören för den typografiska fackskolan i Paris *Arnold Muller* i den af honom för 1899 utgifna typografiska kalendern „*Annuaire de l'Imprimerie*“ om den moderna typografiska stilen på följande sätt:

För att rätt kunna uppfatta en stil bör den bedömas på ett visst afstånd, sedan den lefvat och betecknat en epok. Detta är just icke ännu möjligt beträffande den nya stilen; ty hvad man intill våra dagar har sett däraf är ännu icke frigjort från famlande försök att fastställa de karaktäristiska dragen i ett definitivt system. Där-

före vill man knapt äfventyra att upptaga denna fråga. Vi anse emellertid det vara nyttigt att här meddela vårt första intryck.

*

Den nya stilen, den moderna stilen, eller, för att lefva med sin tid, „modern-style“ är till sitt ursprung något engelsk, men likväl icke så mycket som denna sistnämnda benämning skulle förut-sätta. „Modern-style“ är ett uttryck, som snarare antagits på snobberi och emedan det i af-färlifvet icke alltid är att föraktas, att skilja sig från andra.

Vi använda rätt och slätt uttrycket den moderna stilen och detta så mycket hellre, som det nya sättet i mycket står i skuld till Grosset och den franska symbolistiska skolan.

Symbolismen eller dess sinnebildliga spelar därvid i själfva värdet sin roll alldeles som i dessa tafflor, som man kallar „paus aut coquelé-cots“, hvarest tummen på en grund af spenat ställvis har smetat några röda fläckar.

Den engelska konsten utmärker sig härvid genom vissa bizzarrerier. Genom den nya konstens frigörelse från vissa vidunderligheter skall man kunna fastställa att det icke är en helt och hållet ny uppfinning man har att göra med. Liksom de för handenvarande stil-arterna hvilka icke äro annat än kombinationer af ännu äldre stilar, utöfvar den moderna typen mycket af det ursprungliga, men meddelar den andra mera bestämda former.

Denna obestämdhet hänför sig i synnerhet till konturerna, ty beträffande detaljerna försummas de af den nya stilen med dess symbolism. — De dunkla partierna försvinna för att icke kvarlämna annat än det bestämda. De likformiga dragen och flack-ornamenteringen utgöra grunden för den moderna typen.

Det är därför man, då konturernas konst är svårare än de vid första påseendet synas vara, i den nya stilen företrädesvis väljer dekorativa ämnen, hvilka lättare lämpa sig för dessa samsamsättningar.

Vid sidan af människo- eller djur-silhouetter användes ofta neckrosor, solrosor, lotus, chrysanthemum, hvilket utvisar att den moderna konsten får sina ingifvelser af den japanska. Rådfråga t. ex. de japanska fantasibilderna, och i skolen häpna öfver likheten.

*

De typografiska stilarna i den moderna gengren äro talrika; för närvarande tillvärkas de i alla gjuterier. Alla tillvärka säkert icke utan tillblandningar den moderna stilen: de äro snarare moderna fantasier; men de få mycket väl sin plats på en sida, gjord på det nya sättet, emedan dessa typer äro feta, utan utsmekningar och skuggor.

Om vi nu undersöka hvari den moderna stils typografiska sats består, skola vi kunna fastslå, att man i det hänseendet icke upfunnit alla former. Många äro tvärtom mycket gamla.

Det är icke allenast teckningen af typerna som är primitiv, utan äfvenså något den dekorativa utstyrseln af sidorna, d. v. s. linjernas och tomrummens utfyllande. För att konstatera denna tillämpning är det tillräckligt att konsultera alla tidrymder kyrkohandböcker.

Man skall likväl icke tro, att man endast har att efterapa de gamla och japaneserna för att skapa de moderna stilen: långt därifrån, vår smak har blifvit mera fordrant; vi behöfva väl afslutade teckningar och oupphörligt nya, hvilket är mycket svårt att åstadkomma, ty, säger ord-språket, „intet är nytt under solen“.

Man skall icke förglömma att samma anförande af olika stilslag på samma sida nödvändigt fordrar skarpt markerad indelning i skilda fält eller grupper.

Helsingin Kirjaltajayhdistyksen Laulukunta.

Sen puheen nojalla, jonka hra J. A. Kosk piti Helsingin Kirjaltajayhdistyksen Laulukunnan 10-vuotisjuhlassa jouluk. 10 p:nä esitämme seuraavan kertomuksen sen vaikutuksesta.

13 p:nä marraskuuta 1888 kokountui 12 kirjaltajaa perustamaan yhteistä laulukuntaa. Nämä laulajat eivät olleet siinä tilaisuudessa kuin me tätä nykyä tilavassa huoneustossa pianon ääressä opimme laulumme, vaan siihen aikaan pidettiin harjoituksia maist. Aug. Schaumanin hyväntahtoisesti luovuttamassa kirjapainossa latomahuoneissa. Näissä ahtaissa oloissa regaalien välissä laulukunnan ensimmäinen johtaja „ukko“ Hagberg opetti „poikiansa“. Hän ei ollut niitä „korkeasti oppineita“ kuten nykyajan laulunjohtajat, vaan lapsuudestaan saakka ottaen osaa laulukuntiin, oli hän katkeamattomalla innolla saavuttanut harvinaisen taipumuksen laulunjohtajaksi. Äänenmäärääjänä hänellä oli ainoastaan

äänirautaa. Tätä käyttäen sekä itse kussakin äänessä mukana laulaen ukko opetti laulukuntaa. Ollen johtajana noin parisen vuotta pakotti sairaus hänen jättämään tämän hänelle rakkaaksi käyneen tehtävän, joka tauti myös ainiaaksi katkasi kielen siitä kanteleesta, josta kaikki ikäjoiksi on jäänyt heläjämiään niiden muistiin, jotka ukko Hagbergin johdolla lauloivat.

Tämän jälkeen johti laulukuntaa lyhyemmän ajan hrat Tavaststjerna, Porkkala ja Leino. Seurasi sitte maist. F. O. Palmroos, joka erinomaisella innolla ja etevyydellä opetti laulukuntaa, niin että se hänen johdolla saattoi antaa ensimmäisen onnistuneen konserttinsa, jota seurasi useita muita. Tähänastisen menestyksen innostuttamana ja varmaan johtajaansa luottaen saavutti laulukunta rohkeutta ainoastaan 17-miehisenä joukkona ottamaan osaa Tammisaaressa v. 1891, Ruotsalaisen Kansakoulun Ystävien toimeenpanemaan laulu- ja soittojuhlaan, jossa laulukunta sai toisen palkinnon ensimmäisessä kategoriassa miesköörejä varten. Matkakulut tähän juhlaan suoritti Helsingin Kirjaltajayhdistys. Maist. Palmrosin paikkakunnalta poismuuton takia kadotti laulukunta innokkaan johtajansa. Tämän jälkeen seurasi maist. Aarne Forsius, jonka johdolla laulukunta antoi onnistuneita konsertteja sekä esiintyi Suomen kirjapainotaidon 250-vuotisessa muistojuhlassa. Tässä juhlassa oli laulukunnassa 40 jäsentä tahi korkein lukumäärä kuin mitä sillä perustamisestaan saakka on ollut. Maist. Forsiuksen paikkakunnalta poismuuton takia johtivat laulukuntaa lyhyen ajan musikeri K. Sjöblom sekä hra Carl v. Knoring, jonka viimeksimainitun johdolla laulukunta esiintyi Hgin Kirjaltajayhdistyksen 25-vuotisessa muistojuhlassa. Seuraavan johtajansa, musikeri A. Ikosen johdolla otti laulukunta osaa Ruotsalaisen Kansakoulun Ystävien toimeenpanemaan laulu- ja soittojuhlaan Helsingissä v. 1895. Tämän saatamme lukea hra Ikosen ansioksi, että laulukunta ensinkään saattoi ottaa osaa, sillä juhlan edellä pidetyt harjoitukset eivät suuresti siihen kehoittaneet, vaan se, joka ei kadottanut mielenmalttiaan, oli hra Ikonen. Eikä hän myöskään jäänyt palkkaa vaille, sillä laulukunta saavutti tässä kilpailussa 1:sen kategorian 1:sen palkinnon, hopeahelaisien tahtipui- kon sekä sen johtaja kultaisen johtajamerkin. Tässä tilaisuudessa oli laulukunnassa 31 jäsentä. Lauluharjoitusten alkaessa syksyllä 1895 oli hra Ikosen aika kiinnitetty muualla, jonka johdosta laulukunnan taasen täytyi vaihtaa johtajaa ja sai se silloin nykyisen johtajansa laulunopettaja Ernst Eklundin. Tämän pitkäaikaisen johtajansa johdolla on laulukunta entistään ehompaa esiintynyt konserteissa sekä monissa muissa juhlatilaisuuksissa.

Laulukuntaa on m. m. muistanut musikeri Karl Flodin, joka sävelsi Z. Topeliuksen „Mustan Kaartin Marssin“ sekä nimim. Christoph (hra F. Tilgmann), joka laulukunnalle omisti sävellyksensä „Typografernes säng“ nimiseen lauluun. Muista lahjoista mainittakoon 4 kpl. partituuria Ylioppilaslauluja, jotka Kirjaltajayhdistys lahjoitti sekä faktori A. Finanderin lahjoittamat partituurit „Mustan Kaartin Marssin“ ja „Typografernes säng“ nimiseen lauluun.

Tämän kymmenen vuoden ajalla ovat laulukunnan jäsenet alituisesti vaihtuneet, niin että sen todellisia perustajia ei ainoatakaan enää kuulu siihen, vaan joka syksy, kun harjoitukset alkavat, huomataan aina vanhoja siirtyneen sekä uusia astuneen sijaan. Vaikka laulukunta täten on vaihtunut, on se kuitenkin ollut säännöllisen edistuksen tiellä, jota osottanevat nekin laulut, jotka sillä tätä nykyä ovat käytettävänä.

Liiton alalta. Från förbundsområdet.

— **Helsinki.** Sen johdosta, että sanomalehti „Aftonpostenin“ isännistö ei ole suostunut noudattamaan Kirjaltajayhdistyksen tekemää päätöstä säännöllisen pyhätyön poistamiseksi, oli yhdistyksellä ylimääräinen kokous 4 p:nä tammik., jossa asia jätettiin liittohallitukselle mahdollisen sovinnon aikaansaamiseksi, tahi, jos Aftonpostenin isännistö ei suostu noudattamaan yhdistyksen tekemää päätöstä, ehdotettiin liittohallitusta ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin työlakon järjestämiseksi mainitussa lehdessä.

29 p:nä tammikuuta oli yhdistyksellä varsinainen kuukauskokous, jossa toimikunnan tiedonannoissa m. m. ilmoitettiin 11 uutta jäsentä yhtyneeksi liittoon. Seurasi sitte kysymys huoneuston vuokraamisesta ensi vuodeksi ja suostui yhdistys siihen 100 markan vuotuisella korotuksella. — Sen johdosta, että yhdistyksen säännöt myöntävät oikeuden samalla valtakirjalla äänestämisen useammassa kokouksessa, päätettiin että tästä lähtien valtakirja ei oikeuta muuta kuin yhdessä kokouksessa äänestämiseen. — Ensi vuosikokoukseen asetettiin puheenjohtajan ehdokkaiksi hrat A. Henriksson (nyk. puheenjohtaja) sekä E.

Enberg. Toimikuntaan, joka kokonaisuudessaan ilmoitti luopuvansa, asetettiin seuraavat ehdokkaat: K. F. Bäckman, O. A. Nyman, V. Bange, A. Karjalainen, V. Forsström, E. Enberg, J. W. Lindholm, K. Julin, J. Lystinen, E. Moilanen, E. Frimodig, J. Niemi. — Ammattiyhdistysten keskuskomiteaan, josta eroamisvuorossa on hra V. Taipale, valittiin hän uudelleen. — Vuosijuhlan toimeenpaneminen jätettiin yhdistyksen toimikunnan sekä juhlatoimikunnan huolenpidoksi. — Seuraavaan kokoukseen ehdotettiin kysymys yhdistyksen pöytäkirjakiielestä.

— **Turku.** Turun Kirjaltajayhdistyksellä oli kokous sunnuntaina tammik. 22 p:nä, jossa m. m. asetettiin ehdokkaat vuosikokouksessa tapahtuvan puheenjohtajana ja toimik. jäsenenä vaalia varten. — Liittohallituksen laatima sääntöehdotus „Suomen Kirjaltajaliiton sairas- ja hautausapurahastolle“ käytiin läpi pykälä pykälältä, johon tehtiin muutamia pienempiä muutoksia, joista mainittakoon esim. että jäsenmaksut, jotka sääntöehdotuksessa oli määrätty maksettaviksi viikottain, muutettiin kuukausittain maksettaviksi, koska arveltiin siitä koituvan kantomiehille turhanpäiten liian paljon työtä, jos joka viikko olisi maksuja kerättävä.

— **Kuopio.** Kuopion Kirjaltajayhdistyksen vuosikokouksessa tämän kuun 7 p:nä luettiin vuosikertomus ja viime vuoden tilit jotka osoittivat tuloja vuoden kuluessa olleen 158: 08 sekä menoja 84: 80. Vanhuusrahastoon (Yhdistyksen oma rahasto, ei Liiton) on vuoden kuluessa karttunut 37: 06. Johtokunnalle myönnettiin tilin-vapaus.

Yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin herra L. Lyytikäinen (uudelleen) sekä johtokuntaan herrat G. Bergroth, O. Styf, H. Markkanen (uudelleen) ja R. Walkonen.

— **Helsingfors.** Typografernes förening hade månadsmöte d. 29 jan. kl. half 5 e. m. Föreningen beslöt åter upptaga för ett år framåt sin gamla lokal, Michaelsgatan 17. — Då det förekommit att en del medlemmar med en och samma fullmakt röstat vid flere särskilda möten, beslöt föreningen, att en fullmakt skulle få användas endast vid ett möte och att en ny sådan borde anskaffas till ett annat möte. — Till årsmötet uppställdes tväne ordförandekandidater, A. Henriksson och E. Enberg, samt 12 bestyrelsemedlemskandidater, hrr F. Bäckman, W. Bange, E. Enberg, V. Forsström, E. Frimodig, K. Julin, A. Karjalainen, J. Lystinen, J. W. Lindholm, E. Moilanen, O. A. Nyman, och J. Niemi. — Till medlem i fackafdelningarnas centralkomité återvaldes hr V. Taipale. — Vidare beslöt föreningen föranstalta årsfest efter årsmötet i februar.

11 nya medlemmar anmäldes i föreningen.

Uutisia. Notiser.

— **Pyhätyö Aftonpostenissa.** Sen jälkeen, kun täkäl. kirjaltajayhdistys antoi liittohallituksen huoleksi ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin pyhätyön estämiseksi mainitussa lehdessä, valtuutti liittohallitus keskuudestaan neljä jäsentä, jotka tammikuun 9 p:nä kävivät Aftonpostenin ulosantajan puheilla mahdollisen sovinnon aikaansaamiseksi. Aftonpostenin latojiston kiitettävällä yksimielisyydellä ja yllämainitun valtuuston lopullisella välityksellä saatiin asia Hgin kirjaltajayhdistyksen tekemän ehdotuksen mukaisesti ratkaistuksi, jonka mukaan työaika pysytetään entisellään.

— **Latomakone Suomeen.** Kuten kerrotaan, tulee Aftonposteniin hankittavaksi latomakone, joka erityisesti työskentelee pyhänä. Kuka tähän koneeseen tulee henkeä puhaltamaan, sen saanee vastaisuus selvittää. Tunnettu on, että tämä kone vaatii kahta miestä tehdäksään kolmen miehen työn.

— **Kauniisti tehty.** Joitakuuta vuosia sitten myönsi Kuopion Uuden kirjapainon isännistö vanhalle kirjaltajavanhuksele herra Edvard Friskille 25 markan kuukautisen eläkkeen, kun hänen täytyi vanhuuden heikkouden takia erota mainitun kirjapainon palveluksesta. Nyt on kuitenkin eläke lakkautettu. Siitäkö syystä, että ukko Frisk tänä vuonna täyttää 70 vuotta?

— **Talonkauppa.** Varatuomari U. Wasastjerna on myynyt talonsa n:o 6 Länsi-Rantakadun varrella kirjapainaja O. W. Backmanille Kuopiosta. — Hra Backmanilla lienee aikomus perustaa kirjapaino täällä.

— **Kuolleita.** Tammik. 22 p:nä kuoli täällä kirjaltaja Emil Konstantin Öflund 21 vuoden ikäisenä. Vainaja työskenteli viimeksi Nya Pressenin kirjapainossa sekä oli liiton jäsen.

Tammik. 21 p:nä vapui Turussa kuolemaan kirjapainotyömies Gustaf Wilhelm Willman 62

Kartuttakaa Liiton Vararahastoa!

vuoden vanhana. Vainaja toimi apumiehenä G. W. Wilénin kirjapainossa 22 vuotta ja täytti tehtävänsä uskollisesti viimeiseen asti, ainoastaan parin viikon päivät sairasti hän keuhkokuumetta, joka nyt lopetti voimakkaan miehen elämäntyön. Lähinnä jäi häntä suremaan leski.

— **Seurattavaa.** Porvoon osasto ehdotti eräässä kokouksessaan viime syksynä asetettavaksi ylöskantomiehen kuhunkin painoon, jonka tarkoituksena on kussakin tilissä kerätä rahoja Vanhuusrahoon kunkin „omantunnon“ mukaan, ja on tästä ollut se kaunis tulos, että tähän asti W. Söderströmin kirjapainossa on koottu 48 mk. sekä Borgå Nya Tidningin kirjapainossa 26 mk. tahi yhteensä 74 markkaa.

— **„Voimakkaita toimenpiteitä.“** Sanomalehti Nya Pressenillä näkyvissä useimman tapana esittää työväenasioita mitä ivallisimmassa muodossa. Kun tällä kirjaltajayhdistyksen parissa kokouksessa on keskusteltu kysymyksen säännöllisen pyhätöyden vastustamisesta, niin katsoi tämä korkeimman intelligensin edustaja arvoilleen sopivaksi koettaa asettaa yhdistystä sekä sen pyrintöjä pilkkansa esineeksi. Muun muassa mainitsee lehti: „Nämä voimakkaat toimenpiteet (krafttgärder) yhdistyksen puolelta olisivat mahdollisesti saaneet lievemman muodon, jos yhdistyksellä olisi ollut aavistusta siitä, että löytyy jotakin, joita kutsutaan latomakoneiksi.“ Silminnähtävästi on tämä ainoastaan pelkkää epäoikeutunutta pelottelua. Sitä tavasta päättäen, jolla Nya Pressen on meidän pyrintöjämme kohdellut, olemme varmat, että niin pian kun mainittu lehti huomaa näiden „koneiden“ käytännöllisyyden, niin ei se ainakaan silloin kiinnitä huomiotaan siihen, josko työmieheltä riistetään hänen ainoa leipänsä. Omasta puolestamme saamme kuitenkin ilmoittaa hartaimpana toivomuksena, että näitä kummituksia tuotaisiin meidänkin maahan, sillä silloin kai latojillekin, ainakin jossakin määrin koittaisi se helppouksen aika, kuten esim. painajille silloin, kun tuo hidaskäsipainin vaihdettiin ajanmukaisempaan pikapainimeen. Erityisesti kehoitamme Nya Presseniä hankkimaan itselleen näitä „rautaisia latojia“, sillä silloin kai ei myöskään samaisen lehden „heikompirakenteista“ latojista pakoitettaisi tuohon ennenaikaisen kuoleman tuottamaan 12—15 tunnin työaikaan vuorokaudessa, jonka mainittu lehti katsoo kannalleen sopivaksi. Muussa tapauksessa täytynee kai kirjaltajayhdistyksen vastaisuudessa ryhtyä muihin „voimakkaisiin toimenpiteisiin“ tämän epäkohdan poistamiseksi.

— **Uusi kirjapaino.** Vasa Tidningin kirjapainon ent. faktori C. A. Heinze perustaa parhaillaan uutta kirjapainoa Vaasaan.

— **Tapaturma.** Nya Pressenissä työskentelevä 14 vuotias painajaoppilas Fanny Forsblom katkasi jalkansa v. k. 22 p:nä luistinradalla ja hoidetaan häntä tätä nykyä kodissaan.

— **Paremmat palkkaehdot** astuivat voimaan tämän vuoden alusta suuressa osassa Ruotsin kirjapainojoita. Tämä on tulos viimeisestä tariffiliikkeestä siellä, joka nyt näyttää vaikutustaan. Kuinka hyvällä kannalla palkkasuhteet Ruotsissa nykyään ovat, osottanee sekin, että useimmissa Tukholman sanomalehdissä, joissa ilmoituslatojat työskentelevät vakituksella palkalla, vaihtelee tämä työkyvyn mukaan 30:stä kr. (= Smk. 42: —) päälle 40:n kr. (= Smk. 56: —) viikossa.

— **10 procents tillägg** till förtjänsten fingo utan anhängan samtliga arbetare å firman Liljus & Hertzberg emottaga vid senaste likvid i anledning af att arbetslokalerna såsom nya varit mer än vanligt kalla.

— **50 år i typografins tjänst** har typografen Fredrik Hasselgren den 1 februari varit. Han inträdde nämligen i lära den 1 februari 1849.

— **Elefabrik.** Det torde för hvar och en vara bekant att sådana faktiskt existera inom vårt yrke i Finland, särskildt på landsorten, men att vårt lilla framåtskridande Hangö äfven härutinnan står främst hvad storslagenhet beträffar, torde ej vara allom bekant. Å Hangö tryckeri- & tidningsaktiebolags tryckeri funnos vid detta års början 1 (säger en!) utlärare och 9 elever, hvaraf 6 kvinnliga och 3 manliga. — Talande siffror.

Som faktor och föreståndare för tryckeriet fungerar typografen-rådsmannen hr A. W. Holmberg från H:fors, och torde han vara den förste som slagit rekordet i denna sportgren. Att hoppas är, att ingen härvidlag kommer att göra honom äran stridig. Frukten af denna „fabrikation“ läter ej länge vänta på sig. Efter utständna nödortliga „läroår“ är man vanligen icke vidare i behof af de nybakade konstförfvandtadepternas tjänst, emedan det ej „bär“ sig att betala dem med en något draglig löm. Aro de ej villiga att arbeta för en spottstyfver, så står landsvägen öppen för dem och personalen rekryteras åter på

samma sätt, med samma resultat som de lyckliga föregångare till att vara „utlärda“ för — landsvägen, och då är det naturligtvis typografkären och principalerna vid landets öfriga tryckerier som får taga hand om dem och vidare föra dem fram uti yrket. Så har det fortgått i åratals under den „vise rådens“ ledning till oändlig skada för arbetarena och ej mindre för yrket och dess förkofran. Det behöfver ej ens uppmärksammas om hurdan yrkesutbildningen under här nämnda omständigheter ter sig.

Att ingen förbundsafdelning finnes på orten, är själfklart, och torde under den nuvarande regimen ej vara att förvänta. —i—n.

— **Den nya Stockholmstariffen**, som trädde i gällande kraft den 1 januari detta år bestämmer bl. a. 30 kr (= 42 mk) minimilön per vecka för annonssättare; dock betalas på endel håll ända till 40 kr (= 56 mk) per vecka. —

Ack, om vi äfven i Finland hade sådana arbetsgifvare.

— **Typografisk facktiding i Sverige.** I Stockholm ämnar, för saken intresserade personer, starta en egen typografisk facktiding i likhet med „British Printer“.

Att en väl redigerad facktiding för typografer på svenska språket vore ytterst nödvändig, torde ej mer än en tanke vara rådande. I ekonomiskt hänseende bör denna tidnings existens vara betryggad då man betänker, att de flesta typografer i Sverige, Norge, Danmark och Finland böra anse det som en plikt, att understöda densamma, särskildt då någon *värklig* typografisk facktiding ännu ej existerar på svenska språket.

— **„Typograf-Tidende“** (Köpenhamn), som den 8 januari kunde fira sitt 25-års jubileum, utgafs den dagen i festskrud med godt innehåll och en mängd illustrationer, däribland porträtt af tidningens samtliga redaktörer, som under den förgångna 25-års perioden handhaft redigeringen af tidningen.

Till redaktör för Typograf-Tidende efter hr Gustav Clausen, som nu efter 5 års redaktörsskap afsagt sig uppdraget, har valts hr F. K. Madsen.

Söndagen den 15 januari hade ett 100-tal kolleger inbjudit hr Gustav Clausen till frukost, hvarest tal hölls för hedersgästen.

— **Arbetsinställelse i Antwerpen** fortfar tillsvidare, då ej en öfverenskommelse med principalsyndikatet har kunnat åstadkommas. Ett sammanträde af de båda parterna deligerade väntades den 18 eller 19 januari vid hvilket man hoppades uppnå gynnsamt resultat. Sträjken pågår sedan den 21 oktober och har det Internationella sekretariatet till föreningen öfversändt 4,700 fr.

— **Arbetsinställelse i Rumänien.** Enligt meddelande af 11 januari till det Internationella sekretariatet, har det rumäniska typograförbundet den 9 januari förklarar arbetsinställelse enär principalerna ej ville antaga dess fordringar att förkorta arbetstiden till 9 timmar och höja den annars så låga beräkningen utan tvärtom yttrade sig för en förlängning af arbetstiden från 9½ timme till 10 timmar och fastställelse af följande lönevilkor: 90, 100 och 110 mk per månad i stället för 26 mk i veckan som typograferna fordrade. Därvid fordrade principalerna, att enhvar sättare skulle sätta minst 10,000 bokstäfver dagligen, tvänne korrektur och afläggning därtill inbegripna, hvilket enligt den nuvarande tariffen skulle utgöra circa 6 mk 50 penni.

Enligt telegram för den 18 januari synes arbetsinställelsen blifva gynnsam, ty 14 principaler hafva antagit typografernas fordringar.

Antalet kolleger, — förbundsmedlemmar och icke förbundsmedlemmar — utgör 376, elevernas antal 109.

Närmare meddelande efter den 20 januari finnas tillsvidare ej, hvarför sekretariatet antager att oförutsedda svårigheter inträffat för Boktryckeriföreningen, från ordningsmaktens sida, enär de telegrafiska förfrågningarna ej besvarats.

Det internationella sekretariatet har beslutat, att begynnande från den 22 januari upptaga ett extra bidrag af 10 cts per vecka och medlem.

Höfliga frågor?

Hvarför skall det bildas så många sjukvassar? Kunde ej den nu existerande slutas till förbundet dock under skild bestyrelse såsom nu är fallet? Sjuk- o. pensionskassans bestyrelse vore förbundsstyrelsens underordnad. Härpå motarbetas splittring i ledet!

Arbetaren är sin löm värd och vet själf bäst värdera det utförda arbetet.

Tabeller böra räknas efter en viss tariff. Däremot borde mindre och lättare accidenser, såsom blanketter etc. räknas efter en viss term. Vore ej en viss timaföning praktisk att införa? Sic.

Den sjukvassa, som nu är under bildning inom förbundet utloftas redan i förbundets stadgar. Nämnda kassa kommer att vara mera ändamålsenlig än någon annan sådan i Finland. Den nu existerande sjuk- och pensionskassan hinner tids nog underordnas förbundet.

För tabeller, mindre och lättare akcidenser finnes nog, liksom i alt annat föreskrifter i den nya tariffen huru desamma skola värderas, och ej efter någon „viss term“ såsom Sic. vill ha det. Red.

Yhtä ja toista Raumalta.

Kautta kulkeissaan saa yhtä ja toista kuulla — ja nähdä. Kaikkea ei tietysti voi Gut. lukijoille kertoa, mitä kuuluu, sillä niin laaja on „kiertäjän“ piiri, mutta kun raumalaiset eivät itse anna tietoja paikkakunnaltaan, teen minä sen, kohteliaalla kumarruksella asianomaisille.

Kirjapaino-olot Raumalla nykyään ovat huoneustoon ja työaineisiin nähden kohtuullisella kannalla, varsinkin maaseutu-painoihin verraten. Palkkausjärjestelmä on vanhalla pohjalla, 80 p, 1,000:ita neliöltä, ja työtä lienee riittävästi, koska näin painossa 3 oppityttöä, 4 oppipoikaa, 6 taituria — painajakin siihen luettuna —, 1 alifaktori ja 1 ylifaktori, joka samalla on isännöitsijä ja kirjakauppias sekä kirjansitoja. Tästä päättäen luulisi kaikki olevan mainiolla kannalla. Mutta jokin asia täytynee olla nurin kurin, koska kaikki muualta tulleet eivät siellä viihdy — ei „raititit“ ja „siivot“ miehetkään. Kuulin että konttoristinkin muuttavat tavallisimmin 3, 4 ja 5 kuukauden päästä. Ja viimeaikoina siellä ollut „alifaktori“, Matti Lindström, joka oli sekä „raitis“ että „siivo“, nuotti- ja aksidenssilatoja, korrehtuurin lukija, painaja, stereotypööri y. m., nauttien tästä kaikesta 100 mkaa kuukaudessa, viime aikoina hiukan päällekin, sekä erään kerran 3 mkaa juomarahaan, kun teki parisen viikkoa ylityötä yöt ja sunnuntait — näinkin monipuolinen „kone“ on sieltä passitettu „ulos avaraan maailmaan“. Sana „passitettu“ ei sentään ole oikein paikallaan, sillä kertomusten mukaan lähti hän „itse“, kun sai kuulla, että mainitun painon yhtiön johtokunnan kokouksessa oli hänet ehdotettu eroitettavaksi. Mutta ettei „passittaminenkaan“ ole siellä outoa, todistaa viime keväällä tapahtuneet lehden katkaisijan „passittamisjutut“, ja siitä kai puhuu vähän myöhemmin tapahtunut toimittajan „passittaminenkin“. — Syynä näihin kaikkiin ei ainakaan ole „juoppous“ ja „laiskuus“, jotka niin kiltisti luetaan meidän kirjaltajien perisyneiksi, vaan olene syytä sysissä, jos sepissäkin. — Mutta etteivät arvoisat Gut. lukijat saisi pahaa käsitystä raumalaisista oloista, lisäään välipalaksi: siellä se on kirjaltajain paratiisi; jokainen on oma herransa kuten hiiret pankolla silloin, kun kissa on pois.

Kilpailun syyksi kai luettanee, että raumalaiset liikemiehetkin kuuluvat suutahtaneen mainitun painon — hm! kuinka nyt sanoisin, etteivät suuttuisi? sanonko: suhteisiin, koska oikein miehissä ovat yhtyneet uutta kirjapainoa sinne puuhaamaan, ja toivovat sen pikaista toteutumista. Mutta, kuuloni mukaan, ollene rahallinen puoli yrityksessä puuttuvalla kannalla, koska ei vielä olla alkua edempänä, vaikka tointa jo on vireillä pidetty aina siitä asti, kun U. Suomettaressa kerrottiin: „Uusi kirjapaino Raumalle. Kaupp. Ludv. Nordberg ja pastori M. Wickström *) ovat aikeissa perustaa Raumalle uuden kirjapainon“. — Liikemiehet eivät kuitenkaan ole raahineet merkitä juuri liikoja osakkeita, vaan on niitä käyty maille kaupitsemassa; ja sinne ei suinkaan monia myydä. — Saas nähdä, jos tuumasta tosi tulee? Siellä käydessäni ei se oikein siltä kuulunut. Mutta hyvä se kaikessa tapauksessa olisi, sillä kilpailusta sikäläisissä oloissa olisi monipuolista hyötyä, niin työntekijöille kuin itse työllekin, joka viime mainittu ei ole kehuttavasti kehittynyt Raumalla, enempää kuin muissakaan pikkukaupungeissa.

Terveisiä Raumalaisille! Kauttakulkija.

Kirjelaatikko. Breifläda.

Lurifax. Tack för bidragen. Dock kan endast det ena användas; men i nästa nummer.

Red.

Matti Lehmus. Julkaistaan sopivassa tilaisuudessa.

Junno. Ensi numeroon.

Huom.! Kaikissa äänenkannattajamme koskeissa asioissa lupaamme vaitiolon. Toimitus.

*) Tässä U. Suometar oli pahasti erehtynyt, sillä pastori M. Wickströmiä tuskin lienee koko Turun arkkihiippakunnassa, vielä vähemmän Raumalla. Se piti olla faktori M. Lindström; häntä tarkoitettiin pitää painon perustajana. Toimit. muist.

Helsingissä 1899.

J. Simeliuksen perillisten kirjapaino osakeyhtiö.